

DOI: 10.20241403/CRPS.2510.1094.4.7.5

تحلیل تکنیک‌های جنگ شناختی رسانه‌های ایران اینترنشنال و آکسیوس علیه جمهوری اسلامی ایران (قبل، حین و بعد از جنگ ۱۲ روزه)

تورج حاجی رحیمیان^۱

چکیده

این مقاله با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی و چارچوب نظریه برجسته‌سازی، به بررسی تکنیک‌های جنگ شناختی رسانه‌های ایران اینترنشنال و آکسیوس در بازه درگیری ژوئن ۲۰۲۵ رژیم صهیونیستی و ایران (قبل، حین و بعد از جنگ) می‌پردازد. در واقع این تحقیق بررسی می‌کند که چگونه این دو رسانه، با مخاطبان هدف مربوطه خود، روایت‌ها را شکل داده و بر درک عمومی تأثیر گذاشته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد رسانه ایران اینترنشنال با برجسته کردن نارضایتی‌های داخلی، آسیب‌پذیری‌های اقتصادی و احساسات ضد نظام سیاسی، بر مشروعیت‌زدایی از دولت ایران تمرکز کرده و روایت‌های خود را برای مخاطبان فارسی‌زبان تنظیم کرده است. در مقابل، آکسیوس این درگیری را به عنوان یک عملیات نظامی قاطع رژیم و یک موضوع با اهمیت استراتژیک جهانی چارچوب‌بندی کرده و بر درک بین‌المللی از توازن قدرت منطقه‌ای و توانایی‌های نظامی ایران تأثیر گذاشته است. با وجود رویکردهای متفاوت، هر دو رسانه به روایتی پایدار از ایران به عنوان یک بازیگر مشکل‌ساز کمک کرده‌اند. این مطالعه بر ماهیت فراگیر جنگ شناختی در درگیری‌های مدرن تأکید می‌کند و نقش حیاتی سواد رسانه‌ای و روزنامه‌نگاری اخلاقی را در پیمایش محیط‌های اطلاعاتی پیچیده برجسته می‌سازد. توصیه‌ها شامل توسعه استراتژی‌های قوی مقابله با جنگ شناختی، حمایت از روزنامه‌نگاری مستقل و تقویت همکاری‌های بین‌المللی در زمینه اخلاق رسانه‌ای، در کنار پیشنهادات برای مقابله با جنگ شناختی برای تحقیقات آینده است.

کلمات کلیدی: جنگ شناختی، ایران اینترنشنال، آکسیوس، جنگ ۱۲ روزه، رژیم صهیونیستی، جمهوری اسلامی ایران

شماره ۴(۷)

سال ۲

فصل زمستان ۱۴۰۴

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۷/۲۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۸/۲۱

صص: ۱۲-۱۰



^۱ دانش آموخته دکتری مدیریت از دانشگاه یزد، یزد، ایران. toraj.hajirahimian1358@gmail.com

استناد: حاجی رحیمیان، تورج. (۱۴۰۴). تحلیل تکنیک‌های جنگ شناختی رسانه‌های ایران اینترنشنال و آکسیوس علیه جمهوری اسلامی ایران (قبل،

حین و بعد از جنگ ۱۲ روزه). شناخت پژوهی مطالعات سیاسی، ۲(۴)، ۱۲۰-۱۰۲. doi: 10.20241403/CRPS.2510.1094.4.7.5

Hajirahimian, T. (2025). Analysis of the cognitive warfare techniques used by Iran International and Axios media against the Islamic Republic of Iran (before, during, and after the 12-day war). Cognitive Research in Political Studies, 2(4), 102-120. doi: 10.20241403/CRPS.2510.1094.4.7.5



این مقاله تحت لایسنس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه

چشم‌انداز ژئوپلیتیکی غرب آسیا سال‌هاست که با روابط پیچیده قدرت، نزاع‌های تاریخی و درگیری‌های مکرر دست و پنجه نرم می‌کند. در قلب بسیاری از تنش‌های منطقه‌ای، رقابت طولانی‌مدت بین ایران و رژیم صهیونیستی قرار دارد، رابطه‌ای که با خصومت ایدئولوژیک، رویارویی‌های نیابتی و رقابت استراتژیک برای نفوذ مشخص شده است. این وضعیت خصومت پایدار با وقوع جنگ ژوئن ۲۰۲۵ (خرداد ۱۴۰۴) رژیم و ایران، یک درگیری ۱۲ روزه که پویایی‌های منطقه‌ای و برداشت‌های جهانی را به شدت تغییر داد، به طور قابل توجهی تشدید شد. این جنگ که در ۱۳ ژوئن ۲۰۲۵ آغاز شد، شامل حملات رژیم علیه تأسیسات هسته‌ای ایران، سایت‌های موشکی بالستیک و زیرساخت‌های انرژی بود که پس از آن منجر به واکنش‌های تلافی‌جویانه جمهوری اسلامی ایران شد. این دوره از درگیری‌ها یکی از پیچیده‌ترین و وسیع‌ترین عملیات‌های ترکیبی و چندوجهی در تاریخ جنگ‌های معاصر محسوب می‌شود به طوری که علاوه بر استفاده از شگردهای جنگ‌های متعارف، دشمن از پیشرفته‌ترین فناوری‌های روز و ابزارهای دیگر جنگ‌های مدرن مثل جنگ سایبری، جنگ اطلاعاتی، جنگ شناختی و ابعاد دیگر جنگ‌های مدرن استفاده کرد (bolhassani et al, 2024). در جنگ‌های معاصر، میدان نبرد به طور فزاینده‌ای فراتر از حوزه‌های فیزیکی گسترش یافته و فضای شناختی را در بر می‌گیرد، جایی که ذهن انسان به هدف اصلی تبدیل می‌شود. جنگ شناختی، شکلی پیچیده از درگیری، با هدف دستکاری ادراکات، نگرش‌ها و رفتارها، اغلب بدون آگاهی انجام می‌شود. در این میان در حوزه جنگ شناختی و ادراکی، رسانه‌ها که نقش محوری در شکل‌دهی روایت‌ها و تأثیرگذاری بر افکار عمومی ایفا کردند، نقش و جایگاه ویژه‌ای در این کارزار ایفا کردند (Saeedi rad and farokhi cheshmrh, 2024: 133-134). غربی‌ها به مدد بهره‌گیری از فناوری‌های رسانه‌ای با دسترسی و نفوذ گسترده خود، به عنوان ابزارهای قدرتمندی در این مبارزه شناختی عمل می‌کنند که قادر به انتشار اطلاعات، چارچوب‌بندی رویدادها و ساخت روایت‌هایی هستند که با اهداف استراتژیک خاص همسو می‌شوند. بنابراین، درک شیوه‌ها و شگردها و مکانیسم‌هایی که از طریق آن‌ها رسانه‌ها درگیر جنگ شناختی می‌شوند، به ویژه در درگیری‌های پرمخاطره مانند جنگ ژوئن ۲۰۲۵ رژیم و ایران، از اهمیت بالایی برخوردار است.

لذا جنگ خرداد ماه ۱۴۰۴ (ژوئن ۲۰۲۵) رژیم صهیونیستی و ایران یک نقطه عطف حیاتی در ژئوپلیتیک غرب آسیا بود، نه تنها به دلیل پیامدهای نظامی آن، بلکه به دلیل نبرد اطلاعاتی شدیدی

که همزمان در جریان بود. در این محیط، رسانه‌هایی مانند ایران اینترنشنال و آکسیوس به عنوان بازیگران مهمی ظاهر شدند که هر یک دارای اهداف و مواضع متمایز و مخاطبان هدف خاص خود بودند. ایران اینترنشنال، یک شبکه خبری فارسی‌زبان، عمدتاً مخاطبان ایرانی را هدف قرار می‌دهد، در حالی که آکسیوس، یک وب‌سایت خبری آمریکایی، به خوانندگان بین‌المللی گسترده‌تر، از جمله سیاست‌گذاران و رهبران فکری، خدمات می‌دهد. هر دو پلتفرم پوشش گسترده‌ای از درگیری ارائه دادند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که هر دو رسانه با جهت‌گیری یکسان در جنگ ۱۲ روزه حجم وسیعی از اخبار و تحلیل‌ها و داده‌ها را به مخاطبین ارائه می‌دادند. جامعه هدف ایران اینترنشنال بیشتر مخاطبین فارسی‌زبان و جامعه هدف آکسیوس بیشتر مخاطبین غیر فارسی‌زبان بود.

لذا شناخت شگردها و روش‌ها و تکنیک‌های جنگ شناختی - ادراکی دشمن می‌تواند ما را در تدوین استراتژی‌های رسانه‌ای به منظور مقابله با این کارزار وسیع و پیچیده کمک نماید. اساساً رسانه‌ها اغلب با سوگیری‌های خاص، دارای استراتژی‌های رسانه‌ای مشخص در حوزه شناختی و ادراکی هستند. به همین منظور این پژوهش به تحلیل تکنیک‌های جنگ شناختی خاص به کار گرفته شده توسط ایران اینترنشنال و آکسیوس علیه ایران قبل، حین و بعد از درگیری ژوئن ۲۰۲۵ می‌پردازد و از این طریق به روشن شدن تعامل پیچیده بین رسانه، درگیری و دستکاری شناختی کمک می‌کند. پرسش اصلی این مقاله عبارت است از: «تکنیک‌های جنگ شناختی به کار گرفته شده توسط رسانه‌های ایران اینترنشنال و آکسیوس علیه ایران در دوره جنگ ژوئن ۲۰۲۵ چیست و نظریه برجسته‌سازی چگونه تأثیر پوشش آن‌ها بر درک عمومی را توضیح می‌دهد؟». نویسنده با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی به این پرسش پاسخ می‌دهد. یافته‌ها نشان می‌دهد رسانه ایران اینترنشنال با برجسته کردن نارضایتی‌های داخلی، آسیب‌پذیری‌های اقتصادی و احساسات ضد نظام سیاسی، بر مشروعیت‌زدایی از دولت ایران تمرکز کرده و روایت‌های خود را برای مخاطبان فارسی‌زبان تنظیم کرده است. در حالی که آکسیوس این درگیری را به عنوان یک عملیات نظامی قاطع رژیم و یک موضوع با اهمیت استراتژیک جهانی چارچوب‌بندی کرده و بر درک بین‌المللی از توازن قدرت منطقه‌ای و توانایی‌های نظامی ایران تأثیر گذاشته است. با وجود رویکردهای متفاوت، هر دو رسانه به روایتی پایدار از ایران به عنوان یک بازیگر مشکل‌ساز کمک کرده‌اند.

۱- مرور ادبیات و مبانی نظری

۱-۱- تعریف جنگ شناختی

جنگ شناختی یک حوزه در حال تحول از درگیری است که ذهن انسان را به عنوان میدان نبرد اصلی خود هدف قرار می‌دهد. این جنگ فراتر از جنگ اطلاعاتی سنتی است و با هدف تأثیرگذاری و دستکاری شناخت، ادراکات، نگرش‌ها و رفتارها، اغلب بدون آگاهی افراد هدف، انجام می‌شود (Claverie, 2025). این شکل پیچیده از درگیری به دنبال بهره‌برداری از آسیب‌پذیری‌های شناختی، کاهش عقلانیت و در نهایت تضعیف اراده از درون است (Nato, 2025). هدف اصلی جنگ شناختی، شکل‌دهی به ادراکات جامعه هدف به نفع خود، با استفاده از علوم شناختی و ابزارهای تکنولوژیکی برای تغییر حالات ذهنی و رفتارهای اهداف انسانی است (Claverie & du Cluzel, 2022)؛ برخلاف جنگ سایبری یا اطلاعاتی که ممکن است بر سیستم‌ها و داده‌ها تمرکز کند، جنگ شناختی مستقیماً با ابعاد روانشناختی و عاطفی تصمیم‌گیری و حوزه شناخت و آگاهی انسان درگیر است. عملیات روانشناختی یک جزء کلیدی جنگ شناختی است که شامل انتشار استراتژیک اطلاعات برای تأثیرگذاری بر انگیزه‌ها و استدلال عینی، اغلب بدون اینکه جامعه هدف متوجه دستکاری اطلاعات شود می‌باشد (Christopher, 2025) نوع روایت ارائه شده در این نوع جنگ دارای اثرات روانشناختی است که نقش محوری را در این کارزار ایفا می‌کند.

۱-۲- نقش رسانه در درگیری مناقشات

رسانه‌ها از لحاظ تاریخی نقش حیاتی و اغلب بحث‌برانگیزی در درگیری‌ها و مناقشات ایفا کرده‌اند و هم به عنوان منبع اطلاعات و هم به عنوان ابزاری برای پروپاگاندا و دستکاری روانشناختی عمل کرده‌اند. در زمان جنگ، رسانه‌ها می‌توانند در شکل‌دهی افکار عمومی، بسیج حمایت از یک طرف یا تضعیف روحیه دشمن نقش اساسی داشته باشند. این نفوذ از طریق مکانیسم‌های مختلفی از جمله ارائه گزینشی حقایق، درخواست‌های عاطفی و چارچوب‌بندی رویدادها برای همسویی با اهداف سیاسی یا استراتژیک خاص اعمال می‌شود (Minges, 2023) پروپاگاندا، که به عنوان تلاش عمدی و سیستماتیک برای شکل‌دهی به ادراکات، دستکاری شناخت‌ها و هدایت رفتار برای دستیابی به پاسخی که هدف مورد نظر مهاجم را پیش می‌برد، تعریف می‌شود. در این حوزه پلتفرم‌های رسانه‌ای می‌توانند اخبار جعلی و اطلاعات نادرست را منتشر کنند، به‌طور عمدی اطلاعات غلط یا گمراه‌کننده را برای فریب مخاطبان و دستکاری درک آن‌ها از رویدادها منتشر کنند. قدرت رسانه در درگیری به توانایی آن در تعیین دستور کار عمومی گسترش می‌یابد، تعیین می‌کند که کدام

مسائل مهم تلقی می‌شوند و چگونه تفسیر می‌شوند، در نتیجه بر تصمیمات سیاسی و احساسات عمومی تأثیر می‌گذارد (Potter & Baum, 2008)

۳-۱- مروری بر ایران اینترنشنال

ایران اینترنشنال یک شبکه خبری فارسی‌زبان است که فعالیت خود را در سال ۲۰۱۷ آغاز کرد و عمدتاً مخاطبان ایرانی را هم در داخل ایران و هم خارج از ایران پوشش می‌دهد. مالک شبکه، شرکت وُلنت مدیا و صاحب‌امتیاز آن در بریتانیا شرکت گلوبال مدیا است. ایران اینترنشنال توسط شرکت دی‌ام‌ای مدیا راه‌اندازی شده و استخدام کارکنان و گرداندن امور روزانه شبکه نیز توسط همین شرکت انجام می‌شود. این شبکه به‌عنوان بزرگ‌ترین رسانه خبری و منبع اخبار و تحلیل‌ها در مورد نقش ژئوپلیتیکی ایران، اقتصاد، حقوق بشر و تحولات سیاسی در ایران محسوب می‌شود که رویکرد تقابلی با نظام جمهوری اسلامی دارد و اغلب موضوعات حساس برای حکومت ایران را پوشش می‌دهد. گاردین در ۳۱ اکتبر ۲۰۱۸ گزارش از حمایت‌های مالی خاندان سعودی به این شبکه را منتشر کرد که وابستگی این شبکه رسانه‌ای رانشان می‌داد (Guardian, 2018)

در طول جنگ ژوئن ۲۰۲۵ رژیم صهیونیستی و ج.ا.ایران، ایران اینترنشنال پوشش گسترده‌ای ارائه داد و در مورد اقدامات نظامی رژیم و پیامدهای آن و همچنین اظهارات مقامات ایرانی گزارش‌های زیادی ارائه داد. گزارش‌های آن اغلب رویدادها را به گونه‌ای چارچوب‌بندی می‌کند که می‌تواند بر درک عمومی تأثیر بگذارد و مشاهده شده است که با برجسته کردن روایت‌های خاص خود مربوط به امور داخلی ایران و درگیری، در برجسته‌سازی تبحر خاصی دارد.

۴-۱- مروری بر آکسیوس

آکسیوس یک وب‌سایت خبری و اطلاعاتی آمریکایی است که در سال ۲۰۱۷ توسط روزنامه‌نگار سابق پولیتیکو یعنی جیم وندهای^۳، مایک آلن^۴ و روی شوارتز^۵ تأسیس شد. این رسانه به دلیل قالب خاص خود و تمرکز بر سیاست، تجارت، فناوری و روندهای رسانه‌ای شناخته شده است. آکسیوس بیشتر به دلیل خبرنگار مشهور خودش دیوید راوید شناخته می‌شود. دیوید راوید قبلاً افسر لشکر ۸۲۰۰ رژیم موسوم به ارتش سایبری رژیم صهیونی است که هم راستا با این رژیم

¹ Axios

² Politico

³ Jim VandeHei

⁴ Mike Allen

⁵ Roy Schwartz

در مقاومت ۱۲ روزه، هم راستا با دیگر رسانه‌های ضد ایرانی به ویژه در هماهنگی با ایران اینترنشنال به ارائه گزارشات جهت‌دار به نفع رژیم صهیونی می‌پرداخت. بررسی‌ها نشان می‌دهد که احتمال وجود شباهت‌های رفتاری و نوعی هماهنگی در تاکتیک‌های رسانه‌ای بین ایران اینترنشنال و آکسیوس در جنگ شناختی بر علیه جمهوری اسلامی ایران وجود دارد. البته به نظر می‌رسد یک تفکیک وظیفه‌ای اتفاق افتاده است. به طوری که ایران اینترنشنال بیشتر مخاطبین ایرانی را پوشش می‌دهد و آکسیوس بیشتر مخاطبین غیر ایرانی به‌ویژه سیاست‌گذاران و رهبران خارجی را پوشش خبری می‌دهد. این رسانه با استفاده از پیشرفته‌ترین شگردهای رسانه‌ای و با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در جنگ ژوئن ۲۰۲۵ به طور گسترده درگیری را به نفع رژیم صهیونی و علیه ایران پوشش می‌داد. این رسانه از شگرد برجسته‌سازی و چارچوب‌بندی در حوزه جنگ شناختی با تبخیر خاصی استفاده می‌کند. این رسانه تلاش دارد با جعل و شیوع اخبار جعلی و اطلاعات نادرست، افکار عمومی مخاطبان ایرانی و غیرایرانی را تحت تأثیر سیاست‌های مخفی خود قرار دهد.

به‌طور خلاصه، هر دو رسانه در شکل‌دهی به روایت‌ها نقش داشتند، اما ایران اینترنشنال بیشتر بر تحریک احساسات و برجسته‌سازی مسائل داخلی ایران برای مخاطبان فارسی‌زبان تمرکز داشت، در حالی که آکسیوس با رویکردی ظاهراً عینی‌تر، اما همچنان با تأثیرگذاری بر چارچوب‌بندی و برجسته‌سازی، بر ادراکات مخاطبان بین‌المللی، به ویژه در میان سیاست‌گذاران، تأثیر می‌گذاشت.

۵-۱- جنگ رژیم صهیونیستی و ایران

در سحرگاه ۲۳ خرداد ماه ۱۴۰۴ رژیم متجاوز صهیونیستی با حمایت آمریکا به سرزمین جمهوری اسلامی ایران تجاوز نموده و جمعی از فرماندهان و دانشمندان را به شهادت رساند. این در حالی بود که ایران و آمریکا در حال برگزاری دور ششم مذاکرات بودند. جنگ ژوئن ۲۰۲۵ رژیم و ایران، که به عنوان «جنگ ۱۲ روزه» نیز شناخته می‌شود. این درگیری نشان دهنده تشدید عمیق تنش‌های طولانی مدت بین رژیم و ایران بود که به درگیری‌های نظامی مستقیم انجامید. رژیم اشغالگر قدس با کمک نظامی آمریکا و متحدان اروپایی و منطقه‌ای حملات همه‌جانبه‌ای را علیه تأسیسات حیاتی و انرژی، تأسیسات نظامی، تأسیسات هسته‌ای و مردم ایران تدارک دیدند. اما ایران با تدبیر رهبر حکیم و فرزانه‌اش و با وحدت و همدلی بی‌نظیر مردمش ابتکار عمل را به دست گرفته و ضربات سهمگینی را به دشمن متجاوز وارد آورد. به طوری که پس از ۱۲ روز تجاوز و پس از حمله «بشارت فتح» ایران به پایگاه آمریکایی العدید قطر و اعلام آتش بس یک طرفه دشمن در ۳ تیر ماه ۱۴۰۴ برابر با ۲۳ ژوئن ۲۰۲۵ به پایان رسید.

۲- نظریه برجسته‌سازی

نظریه برجسته‌سازی^۱، توسط مکسول مک‌کامبز^۲ و دونالد شاول^۳ در سال ۱۹۷۲ در مقاله «کارکرد برجسته‌سازی رسانه‌های جمعی»^۴ مطرح شد، یکی از تأثیرگذارترین نظریه‌ها در مطالعات ارتباطات جمعی است. این نظریه بیان می‌کند که رسانه‌ها نه تنها به مخاطبان می‌گویند «درباره چه چیزی فکر کنند» (سطح اول برجسته‌سازی)، بلکه «چگونه درباره آن فکر کنند» (سطح دوم برجسته‌سازی) را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهند (Shaw & McCombs, 1972).

سطح اول: برجسته‌سازی به توانایی رسانه‌ها در تعیین اهمیت نسبی موضوعات در دستور کار عمومی اشاره دارد. به عبارت دیگر، رسانه‌ها با تمرکز بیشتر بر روی برخی مسائل و کمتر بر روی برخی دیگر، می‌توانند بر درک مخاطبان از اهمیت آن مسائل تأثیر بگذارند. اگر رسانه‌ها به‌طور مداوم یک موضوع خاص را پوشش دهند، مخاطبان احتمالاً آن موضوع را مهم‌تر تلقی خواهند کرد.

سطح دوم: برجسته‌سازی که به آن «برجسته‌سازی ویژگی‌ها» یا «چارچوب‌بندی» نیز گفته می‌شود، فراتر از صرفاً برجسته کردن یک موضوع می‌رود. در این سطح، رسانه‌ها با تأکید بر جنبه‌های خاصی از یک موضوع یا رویداد، می‌توانند بر نحوه درک و ارزیابی مخاطبان از آن موضوع تأثیر بگذارند. چارچوب‌بندی شامل انتخاب و برجسته کردن برخی از جنبه‌های واقعیت درک شده برای ترویج یک تعریف خاص از مشکل، تفسیر علی، ارزیابی اخلاقی و یا توصیه درمانی است. در گزارش‌دهی درگیری‌ها، چارچوب‌بندی بر نحوه تفسیر رویدادها، بازیگران و مسائل توسط مخاطبان با برجسته کردن ویژگی‌های خاص و کم‌اهمیت جلوه دادن دیگران تأثیر می‌گذارد. انتخاب زبان، استعاره‌ها، تصاویر و ساختارهای روایی همگی به فرآیند چارچوب‌بندی کمک می‌کنند و آن را به ابزاری ظریف و در عین حال قدرتمند در جنگ شناختی تبدیل می‌کنند (D'Angelo, 2019).

در این مطالعه، نظریه برجسته‌سازی، با تمرکز ویژه بر چارچوب‌بندی، به عنوان لنز اصلی برای تحلیل تکنیک‌های جنگ شناختی ایران اینترنشنال و آکسیوس عمل می‌کند. این نظریه به توضیح چگونگی تلاش این رسانه‌ها، از طریق پوشش‌گزینی و ارائه جنگ ژوئن ۲۰۲۵ رژیم و ایران، برای تأثیرگذاری بر درک عمومی و شکل‌دهی به روایت‌ها در مورد ایران کمک می‌کند. در چارچوب این تحقیق، نظریه برجسته‌سازی و چارچوب‌بندی به عنوان ابزارهای تحلیلی اصلی برای

¹ Agenda-Setting Theory

² Maxwell McCombs

³ Donald L. Shaw

⁴ The Agenda- Setting Function of Mass Media

بررسی پوشش خبری جنگ ۱۲ روزه توسط ایران اینترنشنال و آکسیوس به کار گرفته می‌شوند. این دو رویکرد نظری به ما کمک می‌کنند تا دریابیم که این رسانه‌ها چگونه با انتخاب و برجسته‌سازی موضوعات خاص (مانند تهدید هسته‌ای ایران یا ناکارآمدی داخلی) و چارچوب‌بندی آن‌ها در قالبی منفی یا مثبت، به دنبال تأثیرگذاری بر درک مخاطبان داخلی و بین‌المللی از این درگیری بوده‌اند. به این ترتیب، ارتباط میان روایت‌های رسانه‌ای و اهداف جنگ شناختی در این مطالعه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۳- روش‌شناسی تحقیق

این مطالعه از رویکرد تحلیل محتوای کیفی برای بررسی سیستماتیک تکنیک‌های جنگ شناختی به کار گرفته شده توسط رسانه‌های ایران اینترنشنال و آکسیوس علیه ایران قبل، حین و بعد از جنگ ژوئن ۲۰۲۵ رژیم و ایران استفاده می‌کند. تحلیل محتوای کیفی یک روش تحقیق است که برای تفسیر معنا از محتوای داده‌های متنی، شناسایی الگوها، مضامین و سوگیری‌ها در ارتباطات استفاده می‌شود. این رویکرد به ویژه برای تحلیل روایت‌های رسانه‌ای مناسب است، زیرا امکان درک عمیق از نحوه ساخت پیام‌ها و چگونگی تأثیرگذاری آن‌ها بر مخاطبان را فراهم می‌کند (Iman & Nowshadi, 2011).

داده‌های این تحقیق شامل محتوای خبری، گزارش‌ها، مصاحبه‌ها، تحلیل‌ها و... منتشر شده توسط ایران اینترنشنال و آکسیوس در بازه زمانی مارس ۲۰۲۵ تا آگوست ۲۰۲۵ است. این بازه زمانی شامل دوره قبل از جنگ، حین جنگ و پس از جنگ ژوئن ۲۰۲۵ می‌شود. منابع داده به شرح زیر است: ابزار اصلی تحلیل، چارچوب نظری برجسته‌سازی (با تمرکز بر چارچوب‌بندی) است. این چارچوب به ما امکان می‌دهد تا نه تنها موضوعاتی را که رسانه‌ها برجسته کرده‌اند (سطح اول برجسته‌سازی) شناسایی کنیم، بلکه ویژگی‌ها و جنبه‌های خاصی را که برای توصیف این موضوعات استفاده شده‌اند (سطح دوم برجسته‌سازی یا چارچوب‌بندی) نیز بررسی کنیم.

۴- تحلیل تکنیک‌های جنگ شناختی

این بخش یافته‌های حاصل از تحلیل محتوای کیفی پوشش رسانه‌ای ایران اینترنشنال و آکسیوس را با تمرکز بر تکنیک‌های جنگ شناختی به کار رفته علیه ایران قبل، حین و بعد از جنگ ژوئن

۲۰۲۵ ارائه می‌دهد. تحلیل بر اساس تکنیک‌های شناسایی شده و مراحل زمانی درگیری ساختار یافته است و تأکید ویژه‌ای بر چگونگی تجلی نظریه برجسته‌سازی در گزارش‌های آن‌ها دارد:

۴-۱. تکنیک‌های جنگ شناختی ایران اینترنشنال

ایران اینترنشنال، به‌عنوان یک شبکه خبری فارسی‌زبان، عمدتاً مخاطبان ایرانی را هدف قرار می‌دهد و پوشش آن بازتاب‌دهنده یک روایت ثابت است که اغلب با دیدگاه‌های انتقادی نسبت به دولت ایران همسو است. تحلیل چندین تکنیک جنگ شناختی از جمله چارچوب‌بندی، برجسته‌سازی و دستکاری افکار عمومی را که در طول جدول زمانی درگیری به کار گرفته شده‌اند، آشکار می‌سازد:

الف. قبل از جنگ (مارس - مه ۲۰۲۵)

قبل از شروع درگیری ژوئن ۲۰۲۵، ایران اینترنشنال به‌طور مداوم بر تنش‌های فزاینده بین ایران و رژیم تمرکز داشت و این موضوع را به‌عنوان یک تهدید قریب‌الوقوع برای ثبات منطقه‌ای برجسته می‌کرد. این رسانه با برجسته‌سازی گزارش‌های مربوط به فعالیت‌های هسته‌ای ایران و تهدیدات متقابل از سوی مقامات رژیم، یک دستور کار از بحران قریب‌الوقوع را ایجاد کرد. این برجسته‌سازی سطح اول، مخاطبان را به این باور سوق داد که درگیری نظامی اجتناب‌ناپذیر است و ایران عامل اصلی این بی‌ثباتی است (Iran International, June 4, 2025). در این دوره، ایران اینترنشنال همچنین بر نارضایتی‌های داخلی در ایران تأکید کرد و آن‌ها را به‌عنوان نشانه‌ای از ضعف و آسیب‌پذیری دولت ایران چارچوب‌بندی نمود. گزارش‌هایی در مورد اعتراضات اقتصادی، نارضایتی‌های اجتماعی و سرکوب مخالفان به‌طور برجسته پوشش داده شد تا این روایت را تقویت کند که دولت ایران از حمایت مردمی برخوردار نیست و در آستانه فروپاشی است. این چارچوب‌بندی به دنبال تضعیف روحیه داخلی و مشروعیت‌زدایی از دولت در چشم مخاطبان فارسی‌زبان بود (Zachary & Ravid, 2025).

ب. حین جنگ (ژوئن ۲۰۲۵)

در طول جنگ ژوئن ۲۰۲۵، پوشش ایران اینترنشنال بر بزرگنمایی موفقیت‌های نظامی رژیم و به حداقل رساندن یا نادیده گرفتن توانایی‌های دفاعی ایران متمرکز بود (Iran International, June 4, 2025). این رسانه به‌طور مداوم گزارش‌هایی از حملات موفقیت‌آمیز رژیم به تأسیسات هسته‌ای و نظامی ایران را برجسته می‌کرد و این حملات را به‌عنوان نشانه‌ای از ضعف نظامی ایران چارچوب‌بندی می‌نمود (Iran International, June 19, 2025). این برجسته‌سازی سطح اول، این

تصور را در مخاطبان ایجاد کرد که ایران در موقعیت ضعف قرار دارد و قادر به دفاع از خود نیست. علاوه بر این، ایران اینترنشنال به طور فعال به انتشار روایت‌هایی پرداخت که به دنبال ایجاد تفرقه در جامعه ایران بود. به عنوان مثال، این رسانه با برجسته کردن گزارش‌هایی در مورد پشتیبانی ادعایی برخی از ایرانیان از حملات رژیم (مانند استفاده از هشتگ «ممنون عمو نتانیاها»)، تلاش کرد تا این‌گونه القا کند که حتی در میان مردم ایران نیز حمایت از دولت وجود ندارد (Iran International, June 13, 2025). این چارچوب‌بندی به دنبال تضعیف انسجام ملی و ایجاد شکاف در جامعه بود.

ج. بعد از جنگ (ژوئیه - آگوست ۲۰۲۵)

پس از پایان جنگ، ایران اینترنشنال بر پیامدهای منفی جنگ برای ایران تمرکز کرد. این رسانه گزارش‌هایی در مورد آسیب‌های اقتصادی (Iran International, September 26, 2025)، افزایش نارضایتی‌های مردمی و از دست دادن اعتبار منطقه‌ای ایران را برجسته نمود (Iran International, September 7, 2025). این برجسته‌سازی سطح اول، به دنبال تقویت این ایده بود که جنگ برای ایران یک شکست کامل بوده و دولت مسئول این پیامدها است. همچنین به چارچوب‌بندی آینده ایران به عنوان یک آینده نامشخص و پر از چالش پرداخت. گزارش‌هایی در مورد احتمال دور دوم درگیری‌ها و عدم توانایی ایران در بازسازی زیرساخت‌های آسیب‌دیده، به دنبال ایجاد حس ناامیدی و بی‌ثباتی در میان مخاطبان بود (Iran International, July 4, 2025). این چارچوب‌بندی به دنبال حفظ فشار روانی بر جامعه و دولت ایران بود.

جدول-۱. تکنیک‌های جنگ شناختی ایران اینترنشنال

دوره زمانی	تکنیک‌های کلیدی	اهداف اصلی	نمونه محتوا/ شواهد
قبل از جنگ (مارس - مه ۲۰۲۵)	<ul style="list-style-type: none"> برجسته‌سازی تنش‌ها و بحران قریب‌الوقوع چارچوب‌بندی نارضایتی‌های داخلی به عنوان نشانه ضعف دولت 	<ul style="list-style-type: none"> باور به اجتناب‌ناپذیری جنگ مشروعیت‌زدایی از دولت القای آسیب‌پذیری و فقدان حمایت مردمی 	<ul style="list-style-type: none"> تمرکز بر فعالیت‌های هسته‌ای ایران و تهدیدات متقابل گزارش‌های برجسته از اعتراضات اقتصادی و سرکوب مخالفان

<ul style="list-style-type: none"> • گزارش‌های مداوم از حملات موفق به تاسیسات ایران • برجسته کردن هشتگ‌هایی مانند «ممنون عمو نتانیاها» 	<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد تصور ضعف و ناتوانی ایران در دفاع • تضعیف انسجام ملی و ایجاد شکاف اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> • برجسته‌سازی موفقیت‌های رژیم صهیونیستی • ادعای ضعف نظامی ایران • ایجاد تفرقه در جامعه 	<p>حین جنگ (ژوئن ۲۰۲۵)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • گزارش از آسیب‌های اقتصادی و از دست دادن اعتبار منطقه‌ای • پرداختن به احتمال دور جدید درگیری‌ها و عدم توانایی بازسازی 	<ul style="list-style-type: none"> • تقویت روایت «شکست کامل» ایران • القای حس ناامیدی و حفظ فشار روانی • نسبت‌دادن مسئولیت پیامدها به دولت 	<ul style="list-style-type: none"> • برجسته‌سازی پیامدهای منفی جنگ برای ایران • چارچوب‌بندی آینده‌ای نامشخص و پرچالش 	<p>بعد از جنگ (ژوئیه-آگوست ۲۰۲۵)</p>

(Source: The Author)

۲-۴- تکنیک‌های جنگ شناختی آکسیوس

آکسیوس، با مخاطبان بین‌المللی و تمرکز بر سیاست و اخبار فوری، رویکرد یکسانی را در جنگ شناختی علیه ایران اتخاذ کرد. پوشش آن بر قاب‌بندی ایران به عنوان یک تهدید منطقه‌ای و جهانی و توجیه اقدامات نظامی علیه آن متمرکز بود:

الف. قبل از جنگ (مارس - مه ۲۰۲۵)

قبل از جنگ، آکسیوس بر گزارش‌هایی متمرکز داشت که برنامه هسته‌ای ایران و توسعه موشک‌های بالستیک آن را برجسته می‌کرد (Ravid & Mar, 2025). این رسانه با تأکید بر این جنبه‌ها، یک دستور کار از تهدید قریب‌الوقوع از سوی ایران را ایجاد کرد و این کشور را به عنوان یک عامل بی‌ثبات‌کننده در منطقه چارچوب‌بندی نمود (Ravid, 2025). این برجسته‌سازی سطح اول، به دنبال توجیه اقدامات پیشگیرانه احتمالی علیه ایران بود.

آکسیوس همچنین گزارش‌هایی در مورد تلاش‌های دیپلماتیک شکست خورده و عدم پایداری ایران به توافقات بین‌المللی را برجسته می‌کرد (Ravid, 2024). این چارچوب‌بندی به دنبال نشان دادن ایران به عنوان یک بازیگر غیرقابل اعتماد در صحنه بین‌المللی بود که به دنبال دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای است و صلح جهانی را تهدید می‌کند.

ب. حین جنگ (ژوئن ۲۰۲۵)

در طول جنگ، آکسیوس بر گزارش‌هایی تمرکز داشت که موفقیت و قاطعیت عملیات نظامی رژیم را برجسته می‌کرد. (Zachary & Ravid, 2025) این رسانه با جزئیات به حملات رژیم به تأسیسات ایران و توانایی‌های دفاعی آن می‌پرداخت و این حملات را به عنوان یک اقدام ضروری برای حفظ امنیت منطقه چارچوب‌بندی می‌نمود. این برجسته‌سازی سطح اول، به دنبال ایجاد این تصور بود که رژیم در حال انجام یک عملیات موفق و موجه است. آکسیوس همچنین بر پیامدهای گسترده‌تر جنگ، از جمله تأثیر آن بر بازارهای جهانی نفت و امنیت سایبری، تمرکز داشت (Geman, 2025) این چارچوب‌بندی به دنبال نشان دادن ایران به عنوان منبع بی‌ثباتی جهانی بود که نه تنها منطقه، بلکه اقتصاد و امنیت سایبری بین‌المللی را نیز تهدید می‌کند (Sabin, 2025). این رویکرد به دنبال جلب حمایت بین‌المللی برای اقدامات علیه ایران بود.

ج. بعد از جنگ (ژوئیه - آگوست ۲۰۲۵)

پس از جنگ، آکسیوس بر تحلیل پیامدهای استراتژیک جنگ برای منطقه و جهان تمرکز کرد. این رسانه گزارش‌هایی در مورد تغییر توازن قدرت در غرب آسیا و افزایش نفوذ رژیم را برجسته نمود (Geman, 2025). این برجسته‌سازی سطح اول، به دنبال تقویت این ایده بود که جنگ به نفع رژیم صهیونیستی و به ضرر ایران تمام شده است. همچنین، آکسیوس به چارچوب‌بندی آینده ایران به عنوان یک کشور تحت فشار بین‌المللی و با توانایی‌های هسته‌ای تضعیف شده پرداخت. گزارش‌هایی در مورد تحریم‌های جدید و تلاش‌های دیپلماتیک برای مهار ایران، به دنبال ایجاد این تصور بود که ایران در موقعیت ضعف قرار دارد و باید تسلیم خواسته‌های بین‌المللی شود. این چارچوب‌بندی به دنبال حفظ فشار بر ایران در دوره پس از جنگ بود.

جدول-۲. تکنیک‌های جنگ شناختی آکسیوس

دوره زمانی	تکنیک‌های کلیدی	اهداف اصلی	نمونه محتوا/ شواهد
قبل از جنگ (مارس - مه ۲۰۲۵)	<ul style="list-style-type: none"> برجسته‌سازی برنامه هسته‌ای و موشکی ایران چارچوب‌بندی ایران به عنوان «عامل بی‌ثبات‌کننده» برجسته‌سازی دیپلماسی شکست‌خورده و عدم پایداری ایران 	<ul style="list-style-type: none"> ایجاد روایت «تهدید قریب‌الوقوع» توجیه اقدامات پیشگیرانه نمایش ایران به عنوان «بازیگر غیرقابل اعتماد» 	<ul style="list-style-type: none"> گزارش‌های متمرکز بر توسعه موشکی و هسته‌ای تأکید بر شکست تلاش‌های دیپلماتیک

<ul style="list-style-type: none"> • جزئیات دهی حملات به تاسیسات ایران • پرداختن به تاثیر جنگ بر بازار نفت و امنیت سایبری 	<ul style="list-style-type: none"> • مشروعیت بخشی به عملیات نظامی رژیم • القای «موجه و موفق» بودن حملات • جهانی سازی تهدید و جلب حمایت بین‌المللی 	<ul style="list-style-type: none"> • برجسته سازی موفقیت و قاطعیت عملیات رژیم • چارچوب بندی حملات به عنوان «اقدامی ضروری» • برجسته سازی پیامدهای جهانی جنگ (نفت، امنیت سایبری) 	<p>حین جنگ (ژوئن ۲۰۲۵)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • تحلیل تغییر موازنه قدرت در غرب آسیا • گزارش در مورد تحریم‌های جدید و تلاش برای مهار ایران 	<ul style="list-style-type: none"> • تقویت روایت «پیروزی رژیم و شکست ایران» • القای ضعف و انزوای ایران • توجیه و تداوم فشارهای بین‌المللی در دوره پساجنگ 	<ul style="list-style-type: none"> • برجسته سازی تغییر توازن قدرت به نفع رژیم • چارچوب بندی ایران به عنوان «کشوری تحت فشار و تضعیف شده» • برجسته سازی تحریم‌ها و تلاش برای مهار ایران 	<p>بعد از جنگ (ژوئیه-اگوست ۲۰۲۵)</p>

(Source: The Author)

۵- تحلیل و بررسی یافته‌ها

این مطالعه به بررسی دقیق تکنیک‌های جنگ شناختی به کار گرفته شده توسط ایران اینترنشنال و آکسیوس علیه ایران در زمینه جنگ ژوئن ۲۰۲۵ رژیم صهیونیستی و ایران می‌پردازد. یافته‌ها به وضوح نشان می‌دهد که هر دو رسانه، با وجود تفاوت در مخاطبان هدف و رویکردهای سردبیری، به طور فعال در شکل دهی روایت‌ها و تأثیرگذاری بر درک عمومی از طریق استفاده استراتژیک از برجسته سازی و چارچوب بندی مشارکت داشته‌اند:

۵-۱- مقایسه رویکردهای ایران اینترنشنال و آکسیوس

ایران اینترنشنال، با تمرکز بر مخاطبان فارسی زبان، استراتژی جنگ شناختی خود را بر بی‌ثبات سازی داخلی و مشروعیت زدایی از دولت ایران متمرکز کرد. این رسانه با برجسته کردن نارضایتی‌های اقتصادی، اعتراضات اجتماعی و سرکوب مخالفان، به دنبال ایجاد روایتی از یک دولت ضعیف و نامحبوب بود. این رویکرد با هدف تضعیف انسجام ملی و تشویق به تغییرات داخلی از طریق تأثیرگذاری بر افکار عمومی در داخل ایران انجام شد. چارچوب بندی رویدادها به گونه‌ای که ناکارآمدی دولت را برجسته کند و هرگونه اقدام نظامی رژیم را به عنوان پاسخی موجه به تهدیدات ایران نشان دهد، بخش جدایی ناپذیری از این استراتژی بود.

در مقابل، آکسیوس، با مخاطبان بین‌المللی از جمله سیاست‌گذاران، روایت خود را بر قاب‌بندی ایران به عنوان یک تهدید منطقه‌ای و جهانی و توجیه اقدامات نظامی رژیم متمرکز کرد. این رسانه با برجسته کردن برنامه هسته‌ای ایران، توسعه موشکی و نقش آن در بی‌ثباتی منطقه، به دنبال ایجاد یک اجماع بین‌المللی برای فشار بر ایران بود. چارچوب‌بندی درگیری به عنوان یک عملیات نظامی قاطع و موفق از سوی رژیم، به دنبال تأثیرگذاری بر درک جهانی از توازن قدرت در منطقه و مشروعیت بخشیدن به اقدامات اسرائیل بود.

با وجود این تفاوت‌ها، هر دو رسانه در یک هدف مشترک سهیم بودند: تضعیف موقعیت ایران. ایران اینترنشنال این کار را با هدف قرار دادن مشروعیت داخلی و انسجام اجتماعی انجام داد، در حالی که آکسیوس بر مشروعیت بین‌المللی و جایگاه ژئوپلیتیکی ایران تمرکز کرد. این همگرایی در اهداف، ماهیت هماهنگ و چندوجهی جنگ شناختی را نشان می‌دهد که می‌تواند از طریق کانال‌های مختلف و با رویکردهای متناسب با مخاطبان خاص، به کار گرفته شود.

۲-۵- کاربرد نظریه برجسته‌سازی

نظریه برجسته‌سازی به طور مؤثر مکانیسم‌هایی را توضیح می‌دهد که از طریق آن‌ها ایران اینترنشنال و آکسیوس در جنگ شناختی مشارکت داشتند. هر دو رسانه از برجسته‌سازی سطح اول برای تعیین اینکه «درباره چه چیزی فکر کنند» استفاده کردند:

ایران اینترنشنال مسائل داخلی ایران (نارضایتی، مشکلات اقتصادی) را برای مخاطبان فارسی‌زبان خود بسیار برجسته کرد، در حالی که آکسیوس جنبه‌های استراتژیک و نظامی درگیری را برای مخاطبان بین‌المللی خود بسیار برجسته نمود. این انتقال برجستگی به معنای آن است که مخاطبان این رسانه‌ها، مسائل برجسته‌شده را مهم‌تر از سایر مسائل تلقی می‌کردند.

برجسته‌سازی سطح دوم (چارچوب‌بندی): هر دو رسانه از چارچوب‌بندی برای تأثیرگذاری بر نحوه تفکر مخاطبان درباره مسائل استفاده کردند. ایران اینترنشنال با قاب‌بندی رویدادها به گونه‌ای که ضعف و ناکارآمدی حکومت ایران را نشان دهد، بر جنبه‌های منفی تأکید کرد. آکسیوس نیز با قاب‌بندی درگیری به عنوان یک عملیات نظامی موفق و قاطع از سوی رژیم، بر قدرت و کارایی نظامی رژیم تأکید نمود. این چارچوب‌بندی‌ها به طور مستقیم بر نگرش‌ها و ارزیابی‌های مخاطبان از بازیگران و رویدادهای درگیر در جنگ تأثیر گذاشتند.

این کاربرد نظریه برجسته‌سازی نشان می‌دهد که چگونه رسانه‌ها فراتر از صرفاً گزارش‌دهی عمل می‌کنند و به طور فعال در ساخت واقعیت اجتماعی مشارکت دارند. با انتخاب اینکه چه چیزی

را پوشش دهند و چگونه آن را پوشش دهند، آن‌ها نه تنها بر درک عمومی از رویدادها تأثیر می‌گذارند، بلکه می‌توانند بر واکنش‌ها و رفتارهای مخاطبان نیز تأثیر بگذارند.

۳-۵. پیامدهای جنگ شناختی ایران اینترنشنال و آکسیوس

پیامدهای جنگ شناختی به کار گرفته شده توسط این رسانه‌ها گسترده است. در سطح فردی، می‌تواند منجر به تحریف درک واقعیت، افزایش قطبی‌سازی و کاهش اعتماد به منابع اطلاعاتی شود. در سطح اجتماعی، می‌تواند انسجام ملی را تضعیف کرده و به بی‌ثباتی سیاسی کمک کند. در سطح بین‌المللی، می‌تواند به توجیه اقدامات نظامی، شکل‌دهی به اتحادها و تأثیرگذاری بر سیاست‌های خارجی کمک کند.

این مطالعه بر اهمیت حیاتی سواد رسانه‌ای در عصر اطلاعات تأکید می‌کند. توانایی تشخیص و تحلیل تکنیک‌های جنگ شناختی برای عموم مردم ضروری است تا بتوانند تصمیمات آگاهانه بگیرند و در برابر دستکاری‌های رسانه‌ای مقاومت کنند. همچنین، این مطالعه بر مسئولیت اخلاقی رسانه‌ها در گزارش‌دهی بی‌طرفانه و دقیق، به ویژه در زمان درگیری‌ها، تأکید می‌کند.

جدول ۳-۳. تحلیل جامع جنگ شناختی دو رسانه ایران اینترنشنال و آکسیوس قبل، حین و بعد از تجاوز

رژیم علیه ج.ا.ایران

محور تحلیل	ایران اینترنشنال	آکسیوس	نقطه اشتراک کلیدی
الف) تکنیک‌های جنگ شناختی مشترک			
برجسته‌سازی تهدید	برجسته‌سازی بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی داخلی	برجسته‌سازی برنامه هسته‌ای و موشکی به عنوان تهدید خارجی	ایجاد تصویر یکپارچه از ایران به عنوان «منبع تهدید»
چارچوب‌بندی منفی	چارچوب‌بندی دولت به عنوان «نظامی ناکارآمد، فاسد و نامشروع»	چارچوب‌بندی ایران به عنوان «دولتی تجاوزگر و بی‌ثبات‌ساز منطقه»	مشروعیت‌زدایی از حکومت ایران از دو بُعد متفاوت
استفاده از منابع گزینشی	استفاده از تحلیل‌گران و منابع مخالف یا منتقد دولت ایران	استفاده از منابع اطلاعاتی نزدیک به رژیم صهیونیستی و نهادهای غربی	اجتناب از ارائه دیدگاه‌های متعادل و تقویت روایت یکسویه
تأکید بر پیامدهای منفی	بزرگنمایی پیامدهای انسانی و اقتصادی جنگ برای مردم ایران	بزرگنمایی پیامدهای ژئوپلیتیک جنگ به ضرر ایران و به نفع رژیم صهیونیستی	القای حس شکست قطعی و غیرقابل جبران برای ایران

نشریه شناخت پژوهی مطالعات سیاسی

ایجاد شکاف و تفرقه	تمرکز بر شکاف‌های داخلی (مردم در مقابل حکومت)	تمرکز بر شکاف بین‌المللی (ایران در مقابل جامعه جهانی)	تضعیف پایه‌های انسجام و حمایت از ایران
ب) مقایسه تطبیقی رویکردها			
مخاطب هدف	جامعه فارسی‌زبان (داخلی و منطقه)	جامعه بین‌المللی و تصمیم‌سازان غربی	پوشش کامل مخاطب از سطح خرد تا کلان
کانون استراتژیک	جنگ روانی - اجتماعی: تضعیف مشروعیت داخلی و انسجام ملی	جنگ روانی - رسانه‌ای: توجیه اقدامات بین‌المللی و مشروعیت‌بخشی به رژیم صهیونیستی	تضعیف تمام‌عیار موقعیت ایران
هدف نهایی	ایجاد تغییرات داخلی از طریق دامن زدن به نارضایتی	ایجاد افکار عمومی جهانی مساعد برای فشار و اقدام نظامی	تغییر رفتار یا حکومت ایران از طریق جنگ نرم
ج) پیامدها			
سطح فردی	تحریف درک واقعیت، افزایش قطبی‌سازی داخلی، کاهش اعتماد به رسانه‌های داخلی	-	تضعیف قضاوت مستقل شهروندان
سطح اجتماعی - ملی	تضعیف انسجام ملی، بی‌ثباتی سیاسی، مشروعیت‌زدایی از حکومت	-	تضعیف حاکمیت ملی و امنیت اجتماعی
سطح بین‌المللی	-	توجیه اقدامات نظامی، شکل‌دهی به اتحادها، تأثیرگذاری بر سیاست‌های خارجی کشورها	ایجاد محیط بین‌المللی خصمانه علیه ایران

(Source: The Author)

نتیجه‌گیری

این مطالعه به تحلیل جامع تکنیک‌های جنگ شناختی به کار گرفته شده توسط رسانه‌های ایران اینترنت‌نشال و آکسیوس علیه ایران قبل، حین و بعد از جنگ ژوئن ۲۰۲۵ رژیم صهیونیستی و ایران

پرداخته است. یافته‌ها به وضوح نشان می‌دهد که هر دو رسانه (ایران اینترنشنال و آکسیوس)، با وجود تفاوت در مخاطبان هدف و رویکردهای سردبیری، نقش مهمی در جنگ شناختی علیه ایران در چارچوب درگیری ژوئن ۲۰۲۵ ایفا کردند. این دو رسانه با استفاده از تکنیک‌های پیچیده برجسته‌سازی و چارچوب‌بندی، فراتر از اطلاع‌رسانی صرف عمل کرده و به بازیگرانی فعال در شکل‌دهی به افکار عمومی و روایت‌های استراتژیک تبدیل شدند. ایران اینترنشنال با هدف قرار دادن مخاطبان داخلی ایران به دنبال تضعیف انسجام ملی بود، در حالی که آکسیوس با هدف قرار دادن مخاطبان بین‌المللی به دنبال توجیه و قاب‌بندی اقدامات نظامی و تداوم فشار بر ایران بود. در مجموع این مطالعه نشان می‌دهد که در جنگ‌های مدرن، میدان نبرد به حوزه شناختی گسترش یافته و رسانه‌ها به ابزارهای قدرتمندی برای دستیابی به اهداف استراتژیک تبدیل شده‌اند. در نهایت، این تحقیق بر اهمیت حیاتی سواد رسانه‌ای برای مخاطبان و پایبندی به اصول اخلاقی در روزنامه‌نگاری برای مقابله با دستکاری‌های شناختی در محیط‌های اطلاعاتی پیچیده تأکید می‌کند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، مقاله پیش‌رو فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.

Translated References to English

- Baum, Matthew & Potter, Philip B.K. (2008). The Relationship Between Mass Media, Public Opinion, and Foreign Policy: Toward a Theoretical Synthesis, Annual Review of Political Science, Volume 11. Available in: <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.11.060406.214132>
- bolhassani, K., Bigbilandi, A., Dadvand, H., Bokaei, A. and Abdinzadeh, H. (2024). Passive offense in combined warfare. Strategic Defense Studies, 22(96), 47-72. [In Persian]
- Christopher, J. (2025). Psychological Manipulation on Social Media: A PsyOp Self-Defense Guide, Medium, Jan 10, available in: <https://medium.com/change-your-mind/dont-be-a-victim-of-a-psyop-cbc8598dff49>
- Claverie, B., & du Cluzel, F. (2022). The Cognitive Warfare Concept, available in: https://innovationhub-act.org/wp-content/uploads/2023/12/CW-article-Claverie-du-Cluzel-final_0.pdf
- Claverie, B. (2025). Cognitive warfare: the new battlefield exploiting our brains, Polytechnique Insights, February 5. Available in: <https://www.polytechnique-insights.com/en/columns/geopolitics/cognitive-warfare-the-new-battlefield-exploiting-our-brains/>
- D'Angelo, P. (2019). Framing Theory and Journalism, April, available in: <https://www.researchgate.net/publication/332749979>
- DiLascio-Martinuk, Tracey M. (2024). Fake News: Overview, available in: <https://www.ebsco.com/research-starters/communication-and-mass-media/fake-news-overview>
- Geman, B. (2025). Israel-Iran war expands to energy- but not oil shipments, Jun 16, Available in: <https://www.axios.com/2025/06/16/israel-iran-war-oil-shipments>

- Geman, B. (2025). Oil market's ho-hum response to Iran strike seen as "remarkable", Axios, Jun 23, 2025, Available in: <https://www.axios.com/2025/06/23/oil-markets-response-iran-strike>
- Iman, M.T., & Nowshadi, M.R. (2011). Qualitative content analysis of research. Pajouhesh, 3(2), 1-20. (Original work published 1390). [In Persian]
- Iran International. (2025, June 7). Iran has reached the threshold of a bomb, Israel is assessing the situation for an attack. <https://www.iranintl.com/202506084088>. [In Persian]
- Iran International. (2025, June 13). On the second day of its attacks on Iran, Israel targeted the positions of the Islamic Republic in seven provinces. <https://www.iranintl.com/202506149765>. [In Persian]
- Iran International. (2025, June 18). What happened on the seventh day of the war between the Islamic Republic and Israel. <https://www.iranintl.com/fa/202506199877>. [In Persian]
- Iran International. (2025, August 25). Former Israeli military intelligence official: A second round of war with the Islamic Republic is on the way. <https://www.iranintl.com/202508251940>. [In Persian]
- Iran International. (2025, July 4). Increased suppression in Iran after the war; Tehran is moving towards the North Korean model. <https://www.iranintl.com/202507040797>. [In Persian]
- Iran International. (2025, September 26). Examining the economic consequences of the war between Israel and the Islamic Republic [Video]. Iran International. https://www.iranintl.com/video/ott_bc993b67f0f647c6b9e94456165ad525. [In Persian]
- Iran International [@IranIntl]. (2025, June 12). Interview with Morad Veysi [Post]. X. <https://x.com/IranIntl/status/1932926492213678344>. [In Persian]
- Iran International. (n.d.). Examining post-Islamic Republic scenarios in the West [Video]. YouTube. Retrieved October 15, 2025, from https://www.youtube.com/watch?v=Fpqn_Sb0X6M. [In Persian]
- Jowett, G.S. & O'Donnell, V. (2012). Propaganda and Persuasion, Fifth Edition, SAGE. Available in: <https://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf>
- Mccombs, M., & Shaw, Donald L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media, Public Opinion Quarterly 36(2):176-187. Available in: https://www.researchgate.net/publication/209410047_The_Agenda-Setting_Function_of_Mass_Media
- Minges, M. (2023). How Does the Media Impact Public Perception about War?. American University, Washington, D.C., November 21, available in: <https://www.american.edu/sis/news/20231121-how-does-the-media-impact-public-perception-about-war.cfm>
- NATO. (n.d.). Cognitive Warfare .Available in: <https://www.act.nato.int/activities/cognitive-warfare/>
- Provalis, R. (2025). What is Media Framing Analysis?, available in: https://provalisresearch.com/wp-content/uploads/2020/04/WP_FramingAnalysis.pdf
- Ravid , Barak & Basu, Zachary, Israeli officials see "significant" damage to Iran's nuclear facilities, Axios, Jun 25, 2025, available in: <https://www.axios.com/2025/06/25/iran-nuclear-program-israel-damage-intelligence>
- Ravid , B. (2024). Scoop: U.S. privately warned Iran over suspicious nuclear activities, Axios, Jul 17, 2024. Available in :<https://www.axios.com/2024/07/17/iran-nuclear-program-research-warning>
- Ravid, B. (2025). Trump threatens Iran with bombs unless nuclear deal reached, Axios, Mar 30, 2025. Available in: <https://www.axios.com/2025/03/30/trump-iran-nuclear-deal-bombing>
- Ravid, B. (2025). Trump will only accept "total dismantlement" of Iran's nuclear program, Axios, May 4, 2025, available in: <https://www.axios.com/2025/05/04/trump-iran-nuclear-program-dismantled>

- Sabin, Sam, U.S. companies brace for Israel-Iran cyber spillover, Axios, Jun 17, 2025 , <https://www.axios.com/2025/06/17/us-iran-israel-cyberattacks-critical-infrastructure>
- Saeedi rad, A., and farokhi cheshmrh soltani, M. (2024). Hybrid and Cognitive Warfare of the United States Against the Islamic Republic of Iran. Cognitive Research in Political Studies, 1(1), 126-146. [In Persian]
- Sinaei, M. (2025, June 13). 'Thank you, Uncle Netanyahu': Some Iranians praise Israeli attacks. Iran International. <https://www.iranintl.com/en/202506135945>. [In Persian]
- The Guardian. (2018). Concern over UK-based Iranian TV channel's links to Saudi Arabia, available in: <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/31/concern-over-uk-based-iranian-tv-channels-links-to-saudi-arabia>
- Veysi, M. (2025, September 7). The decline of the Islamic Republic's levers of power and the prominence of signs of collapse. Iran International. <https://www.iranintl.com/202509070116>. [In Persian]